

Læreplan i gipsmakerfaget - særløp Vg2 og Vg3 / opplæring i bedrift

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 8. mars 2007 etter delegasjon i brev av 26. september 2005 fra Utdannings- og forskningsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2007

Formål

Gipsmakerfaget er forankret i gamle håndverkstradisjoner. Opplæringen bidrar til at kulturarven bevares, ved at tidstypisk dekor på fasader og i interiører lages og restaureres. Gipsmakerfaget er et rent håndverksfag, som blir utøvd i verksteder og på bygg. Opplæringen bidrar til at kunnskap om og praksis i gamle teknikker videreføres. Lærefaget skal medvirke til at restaureringsarbeid blir utført i samsvar med den opprinnelige utformingen.

Gipsmakerfaget skal bidra til å utvikle forståelse for arkitektur, form og estetikk. Faget skal bidra til kunnskap om tidligere anvendte materialer, verktøy og teknikker, og til utvikling av produkter i nye materialer. Lærefaget skal bidra med kunnskap om beslektede byggfag. Opplæringen skal bidra til at arbeider blir utført i samsvar med krav stilt av antikvarmyndigheter, og bidra til forståelse for forhold som gjelder helse, miljø og sikkerhet på fagområdet.

Opplæringen i gipsmakerfaget skal legge vekt på grunnleggende praktisk arbeid med materialer, redskaper og teknikker. Opplæringen skal bidra til å fremme interesse for fordypning og praksis i gamle teknikker som stukkarmør, og interesse for studier i beslektede fagområder. Fullført og bestått opplæring fører fram til svennebrev. Yrkestittel er gipsmaker.

Struktur

Gipsmakerfaget består av to hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Årstrinn	Hovedområder
Vg2 og Vg3 / opplæring i bedrift	Produksjon i verksted og bygg Produktutvikling

Lærlingen skal ha fellesfag etter bestemmelser gitt av Kunnskapsdepartementet.

Hovedområder

Produksjon i verksted og bygg

Hovedområdet omfatter restaurering, komplettering, reproduksjon og montering av gipsdekor og figurer i verksted og på byggeplass. I hovedområdet inngår materiallære og konstruksjon, bruk av festemidler og spesifikke krav til ulike underlag. Utvikling og framstilling av ny dekor, kompetanse og erfaring knyttet til ulike gipsblandinger og deres egenskaper inngår i hovedområdet.

Produktutvikling

Hovedområdet omfatter konkretisering av og begrunnelse for arbeidet i samsvar med kundebehov og gjeldende krav i faget. Valg av materialer og teknikker, samt planlegging, kvalitetssikring og dokumentasjon av hele arbeidsprosessen inngår. Hovedområdet innbefatter også enkel kostnadsberegning og forhold knyttet til helse, miljø og sikkerhet. Bruk av digitale verktøy inngår i arbeidet med produktutvikling og dokumentasjon.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I gipsmakerfaget forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig i gipsmakerfaget innebærer å uttrykke seg visuelt og verbalt om faget. Det innebærer kommunikasjon om estetikk, design og produksjonsprosesser med kunder, kolleger, leverandører og andre. Det innebærer videre å bruke fagspråk, delta i faglige diskusjoner og dokumentere eget arbeid.

Å kunne lese i gipsmakerfaget innebærer å forstå og reflektere over aktuell faglitteratur. Det innebærer også å tolke arbeidstegninger og beskrivelser med tegn og symboler.

Å kunne regne i gipsmakerfaget innebærer å beregne materialbruk og produksjonskostnader.

Å kunne bruke digitale verktøy i gipsmakerfaget innebærer å innhente informasjon og utvikle håndverksprodukter og tjenester.

Kompetansemål

Etter Vg3

Produksjon i verksted og bygg

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- demontere og håndtere gipsornamenter til reparasjon, restaurering og kopiering
- bruke ulike gipstyper og gjøre rede for hvordan herdetid, blandingsforhold og tilsetningsstoffer kan endre gipsblandingsens egenskaper
- reparere rabitzak med kalkmørtel
- reparere fastmonterte gipsornamenter og figurer
- montere gipsdekor, bruke festemidler og vurdere underlaget inne og ute
- gi råd om overflatebehandling av gipsdekor inne og ute
- rense fastmontert gipsdekor inne og ute
- restaurere og rehabilitere gipsdekor og figurer etter krav fra antikvarmyndigheter
- modellere i leire, gips og kalkmørtel i rekonstruksjoner
- framstille nye modeller, rense, retusjere og reparere gamle modeller
- lage forloren form, ekte form og silikonform
- støpe og armere i forskjellige typer gips, akrylbasert materiale og betong
- lage trekninger og dreiearbeider i gips
- gjøre rede for og anvende gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet i eget gipsmakerarbeid

Produktutvikling

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- konkretisere, begrunne og planlegge eget arbeid i samsvar med kundebehov og gjeldende krav og regelverk knyttet til gipsmakerfaget
- lage skisser og anvende teknisk tegning
- eksperimentere med og velge hensiktsmessige materialer, verktøy og teknikker
- utføre nødvendig vedlikehold av verktøy, maskiner og annet utstyr

- bruke digitale verktøy i presentasjon og dokumentasjon av eget arbeid
- vurdere behov for produkter og tjenester i gipsmakerfaget
- beregne tidsforbruk og kostnader for valgte materialer og teknikker
- markedsføre egne produkter og tjenester

Vurdering

Vg3 gipsmakerfaget

Bestemmelser for sluttvurdering:

Hovedområder	Ordning
Produksjon i verksted og bygg	Alle skal opp til svenneprøven, som normalt skal gjennomføres over minst åtte virkedager.
Produktutvikling	Før svenneprøven må alle ha bestått eksamen på Vg3-nivå i lærefaget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.